2043-0499/C

11/04/04

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale

– Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale classant comme monument la totalité du tronçon de mur d'enceinte de l'ancien palais ducal du Coudenberg sis rue Brederode, 12, à Bruxelles

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 22 et 23 ;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 17 janvier 2002 entamant la procédure de classement comme monument de la totalité du tronçon de mur d'enceinte de l'ancien palais ducal du Coudenberg sis rue Brederode, 12, à Bruxelles,

Vu l'avis du collège des bourgmestre et échevins de la Ville de Bruxelles émis le 14 août 2002;

Vu l'avis de la Commission royale des monuments et des sites émis le 3 décembre 2003;

Considérant que le propriétaire n'a pas émis d'observation dans le délai prévu par l'article 20 de l'ordonnance du 4 mars 1993;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et du Secrétaire d'Etat chargé des Monuments et Sites,

Arrete:

Article 1er - Est classée comme monument la totalité du tronçon de mur d'enceinte de l'ancien palais ducal du Coudenberg sis rue Brederode, 12, connu au cadastre de

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

– Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bescherming als monument de totaliteit van het fragment van de ommuring rond het voormalig hertogelijk paleis van de Koudenberg, gelegen Brederodestraat 12, te Brussel

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikelen 22 en 23;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 17 januari 2002 houdende instelling van de procedure tot bescherming als monument van de totaliteit van het fragment van de ommuring rond het voormalig hertogelijk paleis van de Koudenberg, gelegen Brederodestraat 12, te Brussel;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van de Stad Brussel uitgebracht op 14 augustus 2002;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen uitgebracht op 3 december 2003;

Overwegende dat de eigenaar geen opmerkingen heeft meegedeeld binnen de termijn opgelegd in artikel 20 van de ordonnantie van 4 maart 1993;

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en van de Staatssecretaris, belast met Monumenten en Landschappen,

Besluit:

Artikel 1 - Wordt beschermd als monument de totaliteit van het fragment van de ommuring rond het voormalig hertogelijk paleis van de Koudenberg, gelegen

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE • COLLÈGE RÉUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE • CHANCELLERIE

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJKE REGERING • VERENIGD COLLEGE VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE • KANSELARIJ

Bruxelles, 4e division, section D, 4e feuille, parcelles n° 229c et 196n, en raison de son intérêt historique et archéologique, précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

Art. 2 - La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend les voiries, parties de voiries, ainsi que l'ensemble des parcelles ou parties de parcelles reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, 01 AVR. 2004

Pour le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche Scientifique,

Jacques SIMONET

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

Brederodestraat 12, bekend ten kadaster te Brussel, 4de afdeling, sectie D, 4de blad, percelen nrs 229c en 196n wegens zijn historische en archeologische waarde, zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat de wegen, gedeelten van de wegen alsook het geheel van de percelen of gedeelten van de percelen opgenomen in de omtrek, zoals afgebakend op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 3 - De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 01 AVR. 2004

Voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

De Staatsecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening,, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE • COLLÈGE RÉUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE • CHANCELLERIE

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE

KANSELARIJ

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING • VERENIGDE COLLEGE VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE • KANSELARIJ

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LA TOTALITE DU TRONÇON DE MUR D'ENCEINTE DE L'ANCIEN PALAIS DUCAL DU COUDENBERG SIS RUE BREDERODE, 12, A BRUXELLES

Réf. cadastrale : Bruxelles, 4e division, section D, 4e feuille, parcelles n° 229c et 196n.

Description sommaire :

Dans le cadre de l'étude préalable au classement des vestiges de la première enceinte urbaine, un tronçon de mur en gros moellons de grès bruxellien a été examiné rue Brederode, 12. L'analyse des documents historiques permet d'attribuer ce fragment au mur de clôture des terrains de l'ancien palais ducal du Coudenberg à la fin du XVIIIe siècle. Le matériau utilisé et sa mise en œuvre peuvent cependant être attribués à une époque beaucoup plus ancienne, sans doute le Moyen Age.

La technique constructive est sensiblement différente de celle de la première enceinte urbaine du XIIIe siècle. Le pan de mur conservé forme un angle légèrement obtus et est appuyé de deux contreforts externes de même matériau. Il a manifestement été restauré. De la rue Brederode, seul le parement extérieur est visible. De l'autre côté du mur, dans le parc du palais royal, s'appuie un décor de grotte en béton armé. Les cinq grandes ancres en croix de Saint-André sur le parement extérieur appartiennent à ces aménagements postérieurs.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

L'ancien palais du Coudenberg est la résidence des ducs de Brabant sans doute depuis le XIe siècle. Les princes bourguignons, espagnols et autrichiens ou leurs représentants y ont séjourné voire résidé jusqu'à l'incendie de 1731 qui le détruisit en grande partie. Il s'agit d'un complexe architectural auquel plusieurs fonctions se rattachent et qui fait figure de symbole du pouvoir du prince dans la ville. Tous les plans et vues de Bruxelles dessinés depuis sa construction l'ont représenté, il appartenait pleinement au paysage urbain du Pentagone. A ce titre, il présente un intérêt historique, archéologique, architectural et même touristique qui est reconnu par tous.

Ce tronçon du mur d'enceinte, même restauré, conserve un intérêt archéologique et permettra la poursuite de l'étude scientifique du complexe dont certains aspects sont encore méconnus à ce jour. En effet, la recherche en la matière évolue continuellement et il est donc indispensable de maintenir à disposition des historiens et des archéologues toutes les données encore disponibles à propos de l'ancien palais, pour permettre toutes les analyses qui pourraient s'avérer nécessaires et tous les examens et réexamens que la progression des connaissances imposera.

Bibliographie : A. SMOLAR-MEYNART, Des origines à Charles Quint, A. VANRIE, De Philippe II à la fin du XVIIIe siècle, K. DE JONGE, Le contexte européen, *Le Palais de Bruxelles. Huit siècles d'art et d'histoire*, Bruxelles, 1991, pp. 15-90, 91-160 et 161-172.

GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
COLLEGE REUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE
CHANCELLERIE

Vu pour être annexé à l'arrêté du 01 AVR. 2004

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

Jacques SIMONET

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE

GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
COLLEGE REUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE
CHANCELLERIE

BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT DE TOTALITEIT VAN HET FRAGMENT VAN DE OMMURING ROND HET VOORMALIG HERTOGELIJK PALEIS VAN DE KOUDENBERG, GELEGEN BREDERODESTRAAT 12 TE BRUSSEL

Kadastrale gegevens: Brussel, 4de afdeling, sectie D, 4de blad, percelen nrs 229c en 196n

Beknopte beschrijving:

In het kader van een onderzoek dat de bescherming van overblijfselen van de eerste stadsomwalling voorafging, werd een muurfragment van ruwe breuksteen in brusseliaanse zandsteen in de Brederodestraat 12 onderzocht. Uit analyse van historische documenten blijkt dat het fragment deel uitmaakte van de ommuring rond de terreinen van het voormalig hertogelijk paleis van de Koudenberg, uit de late 18de eeuw. Het gebruikte materiaal en de toepassingswijze gaan echter terug tot een veel oudere periode, wellicht de Middeleeuwen.

De bouwtechniek verschilt aanzienlijk van die van de eerste, 13de-eeuwse stadsomwalling. Het bewaarde muurgedeelte vormt een iet of wat stompe hoek en steunt tegen twee buitensteunberen, opgetrokken in hetzelfde materiaal. Het is duidelijk dat het fragment gerestaureerd is geweest. Tegen de andere zijde van de muur, in het park van het koninklijk paleis, rust een grotdecor van gewapend beton. De vijf grote ankers in de vorm van een andreaskruis op het buitenparement behoren ook tot deze latere periode.

Waarde van het goed volgens de maatstaven vastgesteld in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed:

Het voormalige paleis van de Koudenberg was, wellicht vanaf de 11de eeuw, de verblijfplaats van de hertogen van Brabant. De Bourgondische, Spaanse en Oostenrijkse prinsen of hun vertegenwoordigers verbleven of woonden hier zelfs, tot aan de brand van 1731, die het paleis grotendeels in de as legde. Het gaat om een architecturaal complex dat verschillende functies bekleedde en tegelijkertijd de soevereine macht in de stad symboliseerde. Het paleis werd, sinds zijn bouw, op alle plannen en afbeeldingen van Brussel afgebeeld en nam duidelijk een belangrijke rol in binnen het stadsbeeld van Brussel. In dat opzicht bezit het dan ook een door iedereen erkende historische, archeologische, architecturale en zelfs toeristische waarde.

Dit – weliswaar gerestaureerde – fragment van de ommuring van het paleis bezit een archeologische waarde en laat toe het wetenschappelijk onderzoek van het complex voort te zetten en zo een betere kijk te geven op sommige – tot nu toe onbekende – aspecten. Het onderzoek terzake evolueert immers doorlopend en het is dus van het grootste belang dat historici en archeologen over alle gegevens in verband met het voormalig paleis beschikken om de noodzakelijk analyses alsook alle onderzoeken en hernieuwde onderzoeken uit te kunnen voeren die de steeds toenemende kennis vereist.

Bibliografie: A. SMOLAR-MEYNART, A. VANRIE, K. DE JONGE e.a., *Het paleis van Brussel: acht eeuwen kunst en geschiedenis*, Brussel, 1991, pp. 15-90, 91-160 en 161-172.

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING • COLLEGE VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE • KANSELARIJ

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 01. AVR. 2004

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Jacques SIMONET

De Staatsecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE

KANSELARIJ

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING • COLLÈGE • GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LA TOTALITE DU TRONÇON DE MUR D'ENCEINTE DE L'ANCIEN PALAIS DUCAL DU COUDENBERG SIS RUE BREDERODE, 12, A BRUXELLES

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN HET FRAGMENT VAN DE OMMURING ROND HET VOORMALIG HERTOGELIJK PALEIS VAN DE KOUDENBERG, GELEGEN BREDERODE-STRAAT 12 TE BRUSSEL

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

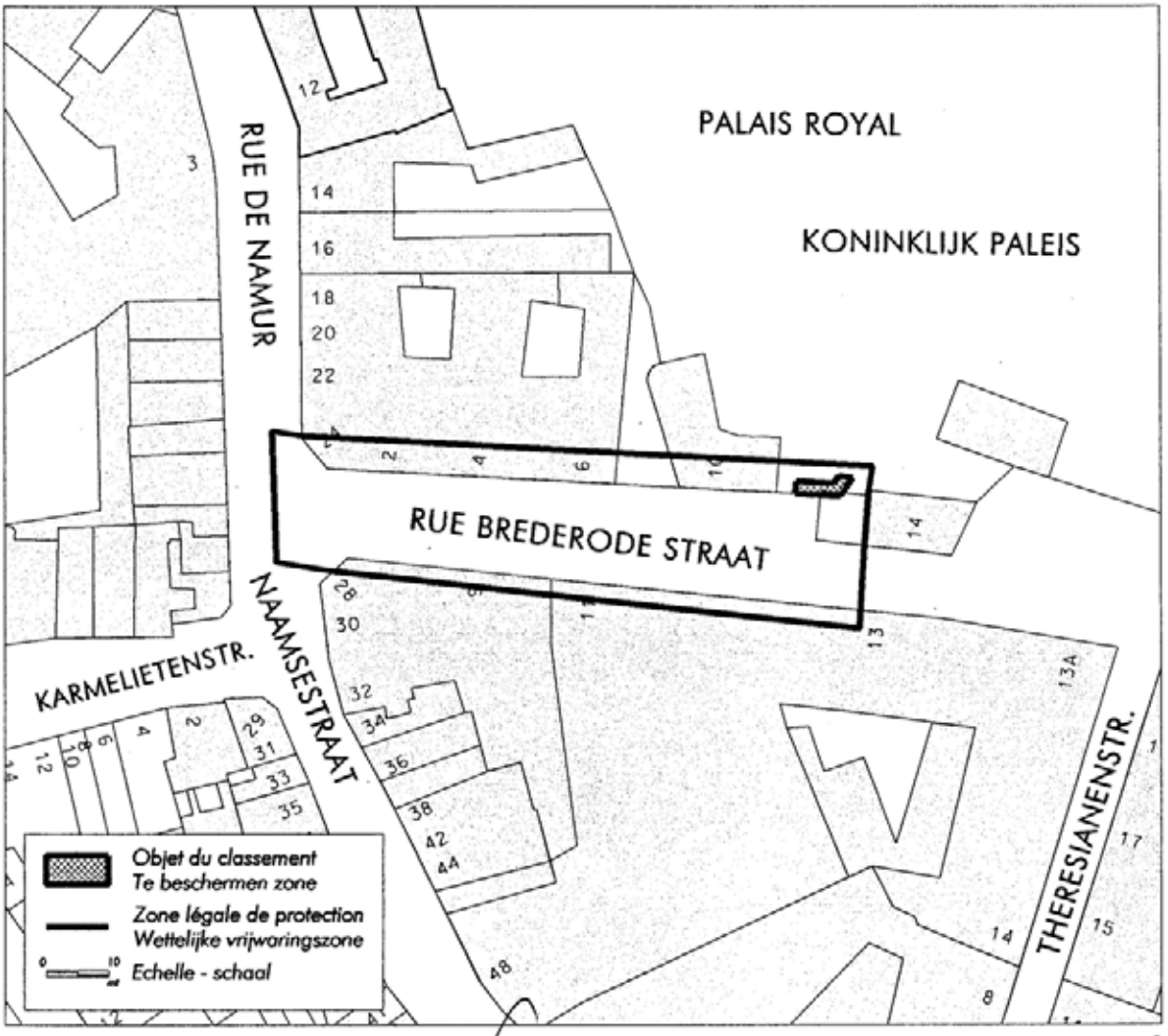

Vu pour être annexé à l'arrêté du 0 1 AVR. 2004

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 0 1 AVR. 2004

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Jacques SIMONET

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift